

Strategi för en grön infrastruktur i Region Skåne

Innehållsförteckning

Förord.....	3
Inledning	4
Principer för utveckling av grön infrastruktur	Fel! Bokmärket är inte definierat.
En ekologisk princip	5
Negativa utsläpp och klimatanpassning	5
Biologisk mångfald	6
En social princip.....	8
Barnperspektivet	8
Kulturella värden och konstnärlig gestaltning	9
En ekonomisk princip	10
Bättre hälsa och förkortade vårdtider	11
Gröna obligationer och EUs taxonomi.....	11
Bilaga 1: Regelverk och riktlinjer	13
Internationella överenskommelser och riktlinjer	13
Nationella miljömål och lagstiftning.....	13
Myndigheter	14
Det regionala perspektivet.....	15
Den regionala utvecklingsstrategin – Det öppna Skåne 2030.....	15
Regionplan för Skåne 2022-2040	16
Region Skånes strategi för gestaltad livsmiljö	17
Miljöprogram för Skåne 2030	17
Certifieringar och standarder.....	17

Förord

På uppdrag av Servicenämnden (numera Fastighets- och servicenämnden) har Regionfastigheter kartlagt hur organisationen kan arbeta utifrån en strategi för den gröna infrastruktur som Regionfastigheter ansvarar för. Det inberäknar grönområden nära tåg-, buss- och spårvagnsdepåer, men i första hand siktar strategin in sig på grön infrastruktur i anslutning till sjukhusområden i Skåne.

I såväl Skåne som i landet i stort expanderade sjukvården kraftigt på 1960- och 1970-talen. Byggnaderna börjar nu bli gamla, svåra att underhålla och går inte alltid att anpassa för dagens behov. Därför måste flera av Skånes sjukhusområden förnyas under kommande årtionden. Det ger en unik möjlighet att utgå från ett helhetsperspektiv där grönmiljöerna kan utgöra ett betydelsefullt inslag i framtidens vårdmiljöer, liksom i samhället i stort.

Föreliggande strategi är således ett ställningstagande för hur en sammanhängande och kvalitativ grön infrastruktur i Region Skåne ska kunna bevaras och utvecklas. Strategin visar på en viljeinriktning och ska ses som ett underlag för planering av de offentliga rum som Region Skåne råder över. Den syftar även till att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen, folkhälsomålen och målen för friluftsliv uppfylls i Skåne.

Malmö, juni 2024

Inger Tolsved Rosenkvist
Ordförande, fastighets- och servicenämnden

Pål Svensson
Fastighetsdirektör

Inledning

Region Skåne befinner sig i en period av stora investeringar i nya vårdmiljöer. För att till fullo utnyttja den potential som landskapet, bebyggelsen samt natur- och kulturmiljöerna erbjuder krävs ett nytt perspektiv och arbetssätt där grönområdenas viktiga funktioner uppmärksammas och spelar en central roll i planeringsarbetet.

Ett betydelsefullt begrepp i sammanhanget är ”grön infrastruktur”, vilket inberäknar många olika typer av ytor: parker, naturområden och trädgårdar, liksom vägrenar, gröna tak och andra icke-hårdgjorda ytor. Både vatten- och landmiljöer inkluderas i begreppet. Tillsammans bildar de ett sammanhängande nätverk som har flera olika funktioner, så väl ekologiska som kulturella och sociala.

Ett annat viktigt begrepp är ekosystemtjänster, med vilket avses alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Pollinering, naturlig vattenreglering och naturupplevelser är några exempel. Begreppet används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som ekosystemen ger. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är också avgörande för att kunna hantera olika utmaningar.

Strategin är upplagd enligt följande: Efter inledningen följer tre vägledande principer för arbetet med att tillvarata och utveckla regionens gröna infrastruktur. Dessa utgörs av en *ekologisk*, en *social* och en *ekonomisk* princip. Varje princip följs av en lista på aktiviteter och åtgärder som försöker fånga vad principerna kan medföra i praktiken. Aktiviteterna ersätter inte lagstiftning eller riktlinjer, utan ska ses som ett komplement till dessa. Grundläggande för att genomföra aktiviteterna är att identifiera och förstå de fysiska förutsättningar som finns inom Regionfastigheters ansvarsområde så som ansvarig för fastighetsutveckling inom Region Skåne.

Strategin utgår från de globala mål som formulerats i bland annat Agenda 2030. Strategin har också påverkats av nationell lagstiftning, regionala styrdokument och målsättningar som Regionfastigheter har att följa i sin dagliga verksamhet. (Dessa redovisas övergripande i bilaga)

Tre övergripande principer fångar hur en sammanhängande och kvalitativ grön infrastruktur i Region Skåne ska kunna bevaras och utvecklas. Dessa

utgörs av en *ekologisk*, en *social* och en *ekonomisk* princip. Mer specifikt fångar de på vilket sätt Regionfastigheter kan bidra till biologisk mångfald, negativa växthusgasutsläpp, det vill säga fånga in koldioxid från atmosfären, samt ökad klimatanpassning. Samtidigt som man bidrar till den gröna infrastrukturens hälsofrämjande inverkan liksom andra positiva sociala aspekter. Den gröna infrastrukturen är dessutom ofta billigare, mer robust och hållbar än traditionell så kallad grå infrastruktur, bland annat då den kan tillhandahålla flera funktioner och fördelar på samma utrymme.

Att tillhandahålla flera funktioner på samma utrymme är en viktig del av föreliggande strategi. För att ge ett exempel kan ekologiska funktioner såsom biologisk mångfald, klimatreglering, förbättrad luftkvalitet och dagvattenhantering med fördel kombineras med lek- och idrottsaktiviteter för rekreativa ändamål. Det multifunktionella perspektivet bildar en ram för de tre principerna. I praktiken handlar om att skapa arbetssätt där landskapets alla aktörer tillsammans planerar och genomför åtgärder för långsiktigt hållbara landskap.

En ekologisk princip

Det är viktigt att skapa en grön infrastruktur med rik biodiversitet som ger robusta och anpassningsbara ekosystem som kan fortsätta leverera mat, råvaror, rent vatten och luft samt miljöer för upplevelser och återhämtning.

Grönområden bör så långt som möjligt integreras i den existerande stadsmiljön. Det vill säga, sjukhusparker kopplas samman med gröna esplanader och/eller trädkantade gator med busk- och fältskikt med mera, vilket distribuerar grönområdena effektivare än en uppbruten stadsstruktur med segregerade grönområden – eller helt utan sammanhängande grönstråk. Detta är särskilt betydelsefullt när stadsmiljöer förtätas.

Det innebär också att grönytor inte bör exploateras där det är brist på sådana. Påverkan bör minimeras och förlorade värden kompenseras om påverkan inte kan undvikas.

Negativa utsläpp och klimatanpassning

Det finns ett behov av att minska Skånes klimatpåverkan. Det är i sammanhanget viktigt med åtgärder som faktiskt minskar halten av koldioxid i luften och inte bara undviker utsläpp. Med negativa utsläpp

avses tekniker som på olika sätt kan fånga in koldioxid direkt från atmosfären. Ett sätt är att jobba med biogena kolsänkor, exempelvis genom att använda biobaserade material såsom biokol i växtbäddar. Det ger också ekonomiska fördelar i form av lägre driftskostnader, växter håller längre, behovet av bevattning minskar liksom behov av tillförsel av näring/gödning.

Parallellt med arbetet med att minska klimatpåverkan behöver den fysiska miljön anpassas för att kunna hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat. Detta behövs för att säkerställa att både naturen och samhället klarar av nutida och framtida negativa effekter på naturen, samhället och människan.

Gröna ytor och vattenmiljöer bidrar till att hantera häftiga regn och mildra värmeböljor. I tät bebyggelse med förhållandevis lågt inslag av grönområden och vatten kan det uppstå urbana värmeöar, med väsentligt högre temperatur än omgivningen. Det är viktigt att möjliggöra för svala offentliga miljöer och skapa skugga, särskilt där kroniskt sjuka vistas. Lokal klimatanpassning bidrar till att sänka temperaturer och rena luft. Åtskilliga studier visar också på att sänkt temperatur i städer om gröna och blå ytor anläggs – i synnerhet större träd.

Biologisk mångfald

Genom en större biologisk mångfald står naturen bättre emot yttre hot som förändring av den lokala miljön, bakterie- och virusangrepp, föroreningar och likande. Ökad biologisk mångfald bidrar också till färre skadeinsekter, som i sin tur gynnar livsmedelsproduktionen. Biologisk mångfald är också avgörande för att bevara genetisk variation.

Den biologiska mångfalden i stadsmiljö ligger därutöver till grund för de ekosystemtjänster som bidrar till att skapa en attraktiv och hälsosam livsmiljö i staden.

Ett särskilt område gäller pollinatörer. Med åren har antalet vilda bin minskat väsentligt. För att öka chanserna att de kommer tillbaka behöver vi hjälpa naturen med miljöer där de trivs och får leva. Med växtlighet anpassad för pollinatörer under hela den period som de är vakna, bidrar Region Skåne till variation och bättre fungerande ekosystem. Där kan även exotiska träd bidra, exempelvis genom blomning senare på säsongen.

Vad kan man göra?

- Vid större upphandlingar bör ekologisk kompetens (biolog, ekolog, landskapsarkitekt, miljövetare med mera) involveras i arbetet.
- Planera och förvalta grön infrastruktur med utgångspunkt i att stärka dess förmåga att producera ekosystemtjänster och främja biologisk mångfald, särskilt genom att skapa artrika miljöer med säsongsvariationer. En sammanhängande grönyta är en kvalitet i sig som möjliggör långt fler arter än många mindre grönytor.
- Platsanalys ska utföras och dokumenteras i tidigt skede. Bedömning av skyddsvärda träd och miljöer ska göras i förstudien och nulägesanalysen. Vid större byggprojekt bör naturvärdesinventering (NVI) enligt svensk standard (SS 199000:2014) samt verktyg för inventering och kartläggning av ekosystemtjänster (till exempel Boverkets verktyg ESTER) användas för att säkerställa biologisk mångfald och ekosystemtjänster på det aktuella området.
- Skydda äldre träd och plantera nya. Säkerställ att träd som planteras kan utvecklas väl och bli fullvuxna. Inte minst då mängden ekosystemtjänster ökar med ett träds storlek och vitalitet.
- För att uppnå ett robust och hållbart trädbestånd är det viktigt med variation i släkt, art och sorter. En tumregel är att ingen art bör utgöra mer än 10 procent av det totala trädbeståndet, inget släkte mer än 20 procent och ingen familj mer än 30 procent.
- Anlägg gärna magra artrika ängsytor, exempelvis på svårklippta grässlånter och på restytor i trafikmiljöer. (När det gäller pollinatörer är ängar och perenner särskilt viktiga.)
- Minimera hårdgjorda ytor för att möjliggöra hantering av dagvatten och översvämning.
- Säkerställ ett gott mikroklimat. Träd skyddar mot vind och ger en behaglig lövskugga under varma sommardagar, vilket även kan påverka klimatet och behov av solavskärmning inne i byggnaderna.
- Vid ianspråktagande av grönområden ska ekologisk kompensation eftersträvas enligt skadelindringshierarkin där bör man (1) undvika, (2) minimera och (3) återställa den biologiska mångfalden eller avhjälpa negativ miljöpåverkan på plats. Om det efter dessa tre steg fortfarande finns kvarvarande negativa effekter på den biologiska

mångfalden och förutsättningarna att producera ekosystemtjänster, kan dessa (4) kompenseras på annan plats.

- Biokol i jorden gör att det växer bättre. Biokol har även uppmärksammats som kolsänka.
- Gröna tak och väggar bidrar till biologisk mångfald, det ekologiska samspelet, sänka temperaturen lokalt och reducera dagvattenmängder. Gröna tak och väggar bidrar också till renare stadsluft och har en bullerdämpande effekt.

En social princip

Idag finns det betydande skillnader i folkhälsa beroende på boende, ålder och socioekonomiska förhållanden. Det är utmaningar som planeringen av den gröna infrastrukturen bör ta hänsyn till. Tillgång till grön infrastruktur har visat sig bidra till att utjämna skillnaden i hälsa mellan svaga och starka grupper.

Många delar av den gröna infrastrukturen utgörs av offentliga rum och miljöer, vilka har stor betydelse för människors vardagliga förflyttningar, fritidsaktiviteter och möten med andra människor.

Genom att utveckla former för aktörer och privatpersoner att ta ansvar för delar av utemiljön kan bland annat värdet för allmänheten öka och den lokala samhörigheten stärkas. Olika former för dialog, särskilt i planeringen av närmiljön, behöver utvecklas så att alla har möjlighet att göra sin röst hörd.

Barnperspektivet

Barn och ungas tillgång till ändamålsenliga miljöer är särskilt betydelsefullt för att motverka psykisk och fysisk ohälsa.

Variationsrika gröna miljöer med hög biologisk mångfald lockar till lek, vilket är viktigt för barns utveckling och välbefinnande, särskilt i utsatta situationer såsom sjukhusbesök. Flera studier tyder på att barn som växer upp i gröna områden har mindre risk för övervikt senare i livet. Att leka vid platser med mycket vegetation har även visat sig ge barnen bättre koncentrationsförmåga, uppmärksamhet och självdisciplin.

De viktigaste förutsättningarna för att locka till lek är tid, utrymme och trygghet, men också lekmaterial som kan användas på ett kreativt sätt, såsom löv, pinnar, mossa, kottar, stenar, gräs med mera, som finns naturligt i gröna miljöer. Lövfallande träd bidrar till bra lekmiljöer samtidigt som de skuggar på sommaren och släpper igenom solen på vintern då löven fallit av.

Kulturella värden och konstnärlig gestaltning

Även kulturella värden, såsom kulturell mångfald och bevarande av kulturmiljöer ska vara naturligt i det gröna multifunktionella rummet. Den konstnärliga gestaltningen av de gröna rummen skapar värden som är lika viktiga som de funktionella faktorerna i gröna rum, och bidrar till människors välbefinnande, utvecklar vår förmåga att se, höra och känna liksom den ger träning i tolkning och strukturering av vår omvärld.

Det är därför viktigt att värna traditionen med offentlig konst för att redan i tidiga direktiv och skeden ge möjlighet till konstnärliga gestaltningsuppdrag i den offentliga miljön.

Det multifunktionella perspektivet gör att den konstnärliga gestaltningen skapar möjligheter till sådant som extra attraktiva lekplatser och inspirerande rum till stort gagn för boende i närmiljön.

Vad kan man göra?

- Planera för en läkande miljö som tillgodoser sinnliga behov såväl som praktiska. Arkitekturen ska visa omsorg för platsen, användarna och deras behov; skala, estetik, ljus, ljud och doft är faktorer som påverkar hur den byggda miljön uppfattas.
- Arbeta aktivt med utformning av utemiljöer för att stödja patienter, besökare och personals behov enligt rapporten *Evidensbaserad design av utemiljö och vårdssamhang*, bland annat genom att utgå från ”Pyramid av stödjande miljöer” och ”Principmodell för fyra zoner av kontakt med utemiljön”.
- Så långt som möjligt eftersträva 3-30-300-regeln; 3 större träd synliga från varje vårdrum, minst 30 procents krontäckningsgrad och som längst 300 meter till närmaste grönområde.

- Låt konsten komma in i ett tidigt planeringsskede för att ge möjlighet till konstnärliga uppdrag i utemiljön.
- Säkerställ att Region Skånes strategi för gestaltad livsmiljö genomförs där medveten arkitektur, form och design i samspel med konst och beaktande av kulturmiljövärden kan berika vårdmiljöer och bidra till människors välbefinnande.
- Planera gröna miljöer som stimulerar till fysisk aktivitet för patienter och anhöriga under sjukhusvistelse samt för personalen under arbetspass. Patienter, anhöriga och personal bör även ha tillgång till rofyllda lugna/avskilda miljöer så som skyddade sittplatser i både sol- och skuggläge.
- Förslagsvis planteras bärbuskar och fruktträd på sjukhusområdena. Att kunna ge ineliggande patienter, deras anhöriga samt personalen möjlighet att tillgodose sig frukter och bär under de perioder på året dessa finns tillgängliga är ytterligare hälsofrämjande.
- Effekter av buller och luftföroreningar vägas in i planeringen av den gröna infrastrukturen.
- Använd utemöbler och dekorationer som passar till de gröna rummen, exempelvis bord, stolar, bänkar och belysning. Skapa olika zoner för olika aktiviteter såsom fika-bersåer, odling etc. i soliga lägen.
- Gestaltungsprogram för varje sjukhusområde bör tas fram som en vägledning för planering och byggnation.
- Genomför kartläggningar och beskrivningar av hur barn och socioekonomiskt svagare grupper använder och upplever sjukhusområdena som en del av nulägesanalyserna.
- Satsa på stärkt infrastruktur för fotgängare och cyklister. Förbättra kopplingar för gång och cykel till kollektivtrafiken.

En ekonomisk princip

Grön infrastruktur stärker arbetet att hushålla med våra ändliga resurser. Många gånger är den billigare och mer robust än traditionella lösningar,

som ofta endast tillgodoser enstaka funktioner såsom vattenavledning eller transport. Forskning visar även att gröna infrastrukturlösningar tillhandahåller en rad sekundära fördelar för den lokala ekonomin. Under senare tid har grön infrastruktur även blivit centralt för möjligheterna till att säkerställa långsiktigt hållbar belåning.

Bättre hälsa och förkortade vårdtider

Naturen har en direkt, om än långsiktig, effekt på belastningen av sjukvårdens resurser samt påverkar personalens prestationsförmåga.

Människor som har tillgång till fysiska utemiljöer med god tillgång på växtlighet är friskare än de som bor i områden med mindre grönska. De är mindre stressade, lever längre och har lägre risk för hjärt-kärlsjukdom, högt blodtryck, typ 2-diabetes och mental ohälsa.

Naturen kan också vara en miljö som avviker från den stressframkallande miljön och erbjuder människor återhämtning. Detta gäller oavsett om vi möter den som patienter, anhöriga eller sjukvårdspersonal.

Gröna obligationer och EU:s taxonomi

Gröna finanser har under senare år stigit på dagordningen. Att emittera gröna obligationer ger möjlighet att låna pengar till miljöprojekt, vilket i sin tur erbjuder hållbara investeringsmöjligheter för kapitalförvaltare.

Region Skåne fattade 2016 beslut som möjliggör emissioner av gröna obligationer. Utifrån beslutet har ett ramverk för gröna obligationer tagits fram. Ramverket har sedan våren 2021 tydligare kopplats till miljömålen för The International Capital Market Association (ICMA). Gröna obligationerna utgör nu 96 procent av alla utgivna obligationer.

EU:s taxonomi är en viktig faktor att ta hänsyn till i projekt som belånas med gröna obligationer, vilka ger tillgång till fördelaktiga lån.

EU:s gröna taxonomi om biologisk mångfald måste även tas i beaktande när mark tas i anspråk. Syftet med EU:s taxonomi är att kunna identifiera och jämföra miljömässigt hållbara investeringar. Det är därför ett verktyg för att nå EU:s klimatmål och målsättningarna inom EU:s gröna tillväxtstrategi.

Redan idag belånar Region Skåne byggprojekt med hjälp av gröna obligationer, något som påverkar räntekostnaderna med upp till fem räntepunkter, vilket innebär lägre räntekostnader och miljonbelopp i årliga besparingar.

Vad kan man göra?

- Att bygga enligt Miljöbyggnad hjälper att bygga mer hållbart, vilket i sin tur ger förutsättningar att få lägre räntekostnader vid belåning av projekt. Miljöbyggnad 4.0 har med biologisk mångfald och grönytor som indikator.
- Retroaktiv lagstiftning kan göra att det blir dyrt att tvingas bygga om när byggena väl är klara.

Bilaga: Regelverk och riktlinjer

Regelverk och riktlinjer ligger på flera nivåer (se bilaga 2). Det finns dels internationella överenskommelser genom bland annat FN liksom direktiv från EU. Många av dessa har sedan brutits ned på nationell nivå. Dessutom tillkommer andra relaterade målsättning och inte minst lagstiftning. Vid sidan om lagarna har också myndigheter fastställt rekommendationer och riktlinjer vilka är vägledande för utformningen av den gröna infrastrukturen.

Det finns även strategier och policy på regional nivå som behöver tas i beaktande. Dessa berör strategiskt viktiga områden och ska ses som vägledande för beslut och styrning. I detta fall behandlar de främst planstrukturen samt mål och riktlinjer för hur utomhusmiljöer bör utformas för att beakta värden som Region Skåne önskar bevara eller skapa. Vid sidan om lagar och riktlinjer med mera, styrs det faktiska byggandet även av certifieringar och standarder kring byggande och utformning.

Internationella överenskommelser och riktlinjer

Några av de överenskommelser på global nivå som har betydelse i detta sammanhang är fattade inom FN-systemet.

Vid FN-mötet COP15 i Montreal i december 2022 enades världens länder om ett globalt avtal för att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald. I Agenda 2030 finns bland andra ett mål om Ekosystem och biologisk mångfald. Målet beskriver att biologisk mångfald ska skyddas och att ekosystemtjänster ska stärkas.

En annan viktig aktör är EU, exempelvis måste dess gröna taxonomi om biologisk mångfald tas i beaktande när mark tas i anspråk. Den syftar till att identifiera och jämföra miljömässigt hållbara investeringar, och är ett verktyg för att nå EU:s klimatmål och målsättningarna inom EU:s gröna tillväxtstrategi, den gröna given. I Sverige har det genomförts vissa lagstiftningsåtgärder som bedömts nödvändiga för tillämpningen av förordningen i Sverige.

Nationella miljömål och lagstiftning

Sveriges övergripande miljömål är det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. De svenska målen är betydligt mer preciserade när det gäller vilken miljö kvalitet som

krävs för en god miljö i jämförelse med målen i Agenda 2030.

Detaljrikedomen gör det lättare att följa utvecklingen i miljön och på så sätt förstå vilka åtgärder som är viktigast. Flertalet av de 16 målen handlar om att på olika sätt bidra till mer biologisk mångfald.

Det finns därutöver nationella lagar som anger ramar för den gröna infrastrukturen. De viktigaste är Miljöbalken samt Plan- och bygglagen (PBL). Dessa möter Regionfastigheter i första hand i rollen som byggherre i kommunernas planläggning.

Många av Miljöbalkens miljömål utgår från behovet att ta hänsyn till landskapets samband. Miljömålen beskriver även vad miljöarbetet ska leda fram till. Inte minst är det centralt att samtliga bestämmelser i miljöbalken tillämpas på det sätt som bäst främjar en hållbar utveckling.

I miljöbalken finns vidare flera relevanta bestämmelser som stöder hänsyn till grön infrastruktur. Bland annat påpekas att verksamhetsutövarens har utredningsansvar för vilken påverkan som deras verksamhet har på naturen. Perspektivet grön infrastruktur är också centralt för lokaliseringsregeln om att välja en plats som är lämplig med hänsyn till att uppnå ändamålet med minsta intrång och olägenhet för hälsa och miljö.

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) har alla kommuner till uppgift att ta fram en *översiktsplan* för kommunen. I översiktsplanen talar kommunen om hur den vill främja en långsiktig god utveckling när det gäller bebyggelse samt mark- och vattenanvändning. Planen har också en viktig roll som måldokument och vägvisare mot en mer hållbar framtid. Med en *detaljplan* reglerar kommunen sedan bland annat bebyggelse, trafikinfrastrukturer och grön infrastruktur. PBL menar bland annat att naturmiljöer och grönstruktur främjar människors hälsa och har potential att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar.

Myndigheter

En relevant myndighet för utveckling av grön infrastruktur är Boverket. Myndigheten lyfter bland annat fram de gröna rummens multifunktionalitet och hur gestaltningen påverkar människors livskvalitet, hälsa och välbefinnande.

Boverket poängterar att arbeta med riktlinjer kan underlätta att genomföra arbetet med till exempel fysisk planering. Det kan handla om riktlinjer för avstånd till en park, önskvärda kvaliteter eller storlek på ett grönområde.

Det kan också handla om riktlinjer för att använda vissa arbetsätt i fysisk planering.

Folkhälsomyndigheten tar också fasta på natur- och kulturmiljöer i anslutning till den byggda miljön. Målet är att genom folkhälsopolitiken skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Att använda hälsa som drivkraft handlar, enligt Folkhälsomyndigheten, om att uppmärksamma och medvetandegöra hur befolkningens hälsa påverkas, både positivt och negativt, av miljörelaterade åtgärder. Det handlar om att föra miljöfrågorna närmare människors vardag och synliggöra vikten av det hälsofrämjande arbetet. Detta kan exempelvis handla om att natur- och kulturmiljöer liksom den byggda miljön ger möjlighet till fysisk aktivitet, rekreation, möten med andra, välbefinnande och avkoppling. En hälsofrämjande miljö ska även ge tillgång till en god ljudmiljö, frisk luft, grönområden och vara fri från farliga ämnen. Anpassning till det förändrade klimatet är också viktigt för att skapa långsiktigt hållbara hälsofrämjande miljöer.

Vid sidan om Boverket och Folkhälsomyndigheten uppmärksammar även Naturvårdsverket behovet av en grön infrastruktur. Livsmiljöer för arter med tillräcklig kvalitet och storlek för olika växter och djur behöver hänga ihop i en grön infrastruktur med nätverk av natur, så att växter och djur kan leva och röra sig fritt i landskapet.

För fungerande grön infrastruktur behövs enligt Naturvårdsverket:

- en variation av olika naturtyper
- naturmiljöer av tillräcklig storlek och kvalitet
- kontaktytor mellan olika naturområden

Det regionala perspektivet

Den regionala utvecklingsstrategin – Det öppna Skåne 2030

Syftet med utvecklingsstrategin är att beskriva en gemensam vision om hur Skåne ska utvecklas. Utvecklingsstrategin innefattar därför en övergripande vision och sex visionsmål. *Det öppna Skåne 2030* är den övergripande visionen för utvecklingsstrategin.

De sex visionsmålen är:

- Skåne ska erbjuda framtidstro och livskvalitet
- Skåne ska vara en stark hållbar tillväxtmotor
- Skåne ska stärka mångfalden av goda livsmiljöer
- Skåne ska ha en god miljö och en hållbar resursanvändning
- Skåne ska utveckla framtidens välfärd
- Skåne ska vara globalt attraktivt

Enligt Det Öppna Skåne 2030 ska särskilt barns och ungas rättigheter och inflytande tillgodoses i samhällsutvecklingen, bland annat i planerings- och byggprocesser. Byggprojektens påverkan på barns uppväxtvillkor och vardagsmiljöer bör analyseras i byggprocesser så att nya och befintliga utemiljöer anläggs och sköts på ett sätt sett som är bra ur ett barnperspektiv.

Regionplan för Skåne 2022-2040

En regionplan är en strategisk plan där fysisk planering samordnas och visar på regionala utmaningar och möjligheter samt ge förutsättningar för utvecklingen av de fysiska strukturerna som sträcker sig över kommungränserna. Regionplanens innehåll och processer regleras i PBL.

Regionplanen ska vara vägledande för beslut i den kommunala planeringen och bland annat ange grundragen för användning av mark- och vattenområden, samt verka för insatser som kan bidra till att minska regionens klimatpåverkan och dess effekter. Planen ska vidare bidra till att uppnå ett långsiktigt hållbart samhälle där biologisk mångfald och ekosystemtjänster är förutsättningar för en god livsmiljö.

Utvecklingsinriktningen består av sex planeringsstrategier och en strukturkarta, vilka tillsammans utgör planens övergripande, strategiska riktning med sikte på 2040 där särskilt tre av planeringsstrategierna är relevanta i detta sammanhang:

- Stärka mångfalden av attraktiva och hälsofrämjande livsmiljöer med tillgång till rekreation
- Växa effektivt med en balanserad och hållbar mark- och vattenanvändning
- Planera för en god miljö och en hållbar resursanvändning

Region Skånes strategi för gestaltad livsmiljö

Bygginvesteringar medför stora förändringar i den fysiska strukturen vilka kommer påverka under lång tid. För att på bästa sätt möta dessa förändringar behövs ett helhetsgrepp kring utvändiga miljöer i syfte att skapa en tydlig, trygg och enhetlig gestaltning.

Den gemensamma strategin för gestaltad livsmiljö i Region Skåne kopplar Region Skånes roll tydlig till arkitektur, form och design och den gestaltade livsmiljön. Detta förhållningssätt bygger på en helhetssyn, där det är människans behov som bildar utgångspunkt i formandet av livsmiljön och därmed Skånes invånares vardag.

Miljöprogram för Skåne 2030

Miljöprogrammet är Region Skånes långsiktiga mål och inriktning för miljöarbetet. Programmet lyfter bland annat fram att Region Skåne ska skydda och stärka en resurseffektiv och hållbar markanvändning, biologisk mångfald och ekosystemtjänster, samt bidra till en miljömässig hållbarhet i hela Skåne samt att man ska vara en föregångare i detta arbete.

Det kan även nämnas att Länsstyrelsen Skåne i dialog med aktörer i länet har tagit fram ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen för perioden 2021-2025; *Tillsammans för ett hållbart Skåne*. Programmet ska ge vägledning för det regionala miljöarbetet och innehåller förslag på prioriterade åtgärder som kan genomföras av skånska aktörer för att öka förutsättningarna att nå nationella och regionala miljömål samt bidra till genomförandet av miljödimensionen av Agenda 2030.

Certifieringar och standarder

Särskilt två certifieringar och standarder är av intresse i dessa sammanhang. Det ena gäller Miljöbyggnad, vilket Regionfastigheter har beslutat att certifiera sig enligt. Med senaste uppdateringen av manualerna till Miljöbyggnad för nyproduktion har indikatorer som är kompatibla med EU:s gröna taxonomi inarbetats. Kraven för att planera för gröna ytor, biologisk mångfald, ekosystemtjänster med mera ökar, och verktygen för att klara dessa krav görs till stor del genom certifiering i Miljöbyggnad.

Det andra gäller det arbete som görs genom Program för Teknisk Standard (PTS). Riktlinjerna i PTS beskriver de mål som ska eftersträvas och de värden som ska beaktas i olika frågor och kompletteras med de tekniska kraven i PTS. Det finns numera även en nationell riktlinje för utemiljö. Ett

syfte är att säkerställa att utemiljön kommer med i tidiga skeden i planeringen och även vara ett stöd för regionerna att uppfylla målen i Agenda 2030. I de nationella riktlinjerna för utemiljön understryks och kravställs miljöns betydelse för hälsa och miljö.